

VERSO-ohjelma vahvistaa osallisuutta. Poimintoja vuoden 2023 vuosiraportista.

TEKSTI: ANNI FABRITIUS

”Me luultiin että meillä ei kiusata, ja tultiin koulutuksiin lähinnä velvollisuudesta. Nyt Verson myötä aikuisten asenne muuttunut: ei me tiedetty että meillä on tällainen tarve! Verso on auttanut näkemään asioita uudessa valossa, ja nyt sanoisin, että se on erittäin tarpeellinen.”
- Opettaja

VERSO-ohjelma tuo restoratiivisia menetelmiä oppimisyhteisöjen arkeen ja kohtaa toiminnassaan varhaiskasvatukseen osallistuvia lapsia, peruskoulun ja toisen asteen oppilaita ja opiskelijoita sekä lasten ja nuorten kanssa työtä tekeviä aikuisia. Vuoden 2023 toiminnasta koostettu vuosiraportti avaa näkymiä siihen millaisia tuloksia restoratiivisten menetelmien kouluttaminen ja restoratiivisen toimintakulttuurin juurruttaminen oppimisyhteisöille on tuonut. Merkittävä osa VERSO-ohjelman keräämästä tiedosta tulee suoraan lapsilta ja nuorilta, joille restoratiiviset menetelmät avaavat mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen ikätasoisesti.

VERSO-ohjelman koulutukset sisältävät koulutuksia varhaiskasvatuksen henkilöstölle sekä osallistavan nukketeatterin keinoin varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille, koulutusta peruskoulujen ja 2. asteen oppilaille ja henkilöstölle, syventäviä koulutuksia kasvatusalan ammattilaisille sekä sovittelutoiminnan parissa toimiville yksiköille koulutusta ja tukea mentoritoiminnasta, sovittelutoiminnan ylläpitämisestä ja juurruttamisesta. Tämän lisäksi VERSO-ohjelma tiedottaa myös huoltajia sovittelutoiminnan hyödyistä ja mahdollisuuksista. Lapsille ja nuorille koulutus antaa suoran mahdollisuuden osallisuuteen oman konfliktin käsittelyssä sekä tuo mahdollisuuden harjoitella konkreettisia elämäntaitoja jo varhaisesta iästä alkaen.

Vuosittaisissa kyselyissä selvitämme sitä millaisia kokemuksia restoratiiviset menetelmät tuovat oppimisyhteisöjen arkeen ja millaisia vaikutuksia toimintaan osallistuminen on tuottanut. Vuosiraportin kokonaisuudessaan löydät VERSO-ohjelman nettisivuilta.

Toiminnan tunnuslukuja vuodelta 2023

MiniVerso varhaiskasvatuksessa

- koulutustapahtumia 124, 29 eri kunnan alueella
- koulutuksiin osallistui yhteensä 5705 henkilöä: 3114 lasta (0-6v) ja 2914 aikuista (18-79v) Kahdessa kunnassa käynnistettiin MiniVerso-toiminta kaikissa kunnan varhaiskasvatusyksiköissä.

VERSO-vertaissovittelu peruskoulut ja 2. aste

- käynnistäviä ja ylläpitäviä koulutuksia yhteensä 294, 55 kunnan alueella
- koulutuksiin osallistui yhteensä 5571 henkilöä: 1979 oppilasta, 84 opiskelijaa ja 3546 aikuista
- Verso-toiminta käynnistettiin 22 uudella opinahjolla

Mentoritoiminta

- koulutustapahtumia 10
- osallistujia 139

Resto-koulutuksia kasvatusalan ammattilaisille

- Koulutuksia toteutui 13
- osallistujia yhteensä 239

HUVE – HuoltajaVerso

- koulutuksia 9, joissa paikalla yhteensä 394 huoltajaa

YHTEENSÄ 12 048 kohdattua henkilöä

Tuloksellisuutta ja toimintaa arvioitiin vuoden 2023 osalta kyselyin ja haastatteluin, jotka kohdennettiin vertaissovittelijoppilaille, Verso-aikuisille, sovittelussa osapuolina olleille oppilaille, RESTO-koulutuksen käyneille henkilöstön jäsenille ja aikuissovittelussa osapuolina olleille oppilaille, MiniVerso - toimintaa toteuttaville varhaiskasvattajille ja näiden yksiköiden lapsille sekä Mentoritoimintaan osallistuneille toimijoille. Lisäksi jatkettiin vuonna 2022 kehitettyä käytäntöä ja Verso-toiminnasta kysyttiin myös muilta kuin Verso-toimintaan osallistuneilta oppilailta ja aikuisilta niillä kouluilla, jotka toteuttivat Verso-toimintaa. Samoin tehostimme juurtumisen ja ylläpidon seurantaa niin, että haastattelujen avulla kartoitimme kokemuksia kouluilta ja varhaiskasvatyksiköiltä, kun toiminnan käynnistämisestä oli kulunut 3–6 kk. Uutena tuloksellisuuden seurannan muotona kohdensimme kyselyn myös varhaiskasvatuksen ja koulujen lasten ja oppilaiden huoltajille.

Nostamme tässä koosteessa vuoden 2023 tilastoraportista esiin erityisesti lasten ja nuorten osallisuuden, kuulluksi tuleminen sekä pystyvyyden kokemuksia, siten kuin se teettämistä kyselyistä nousi esiin.

Sovittelun jälkeen leikit pääsevät jatkumaan

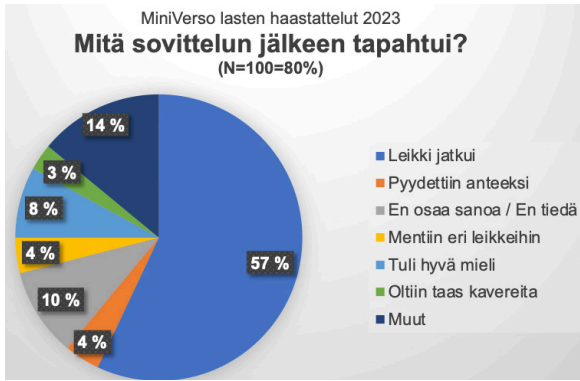
”Lapsi, joka usein joutui konfliktitilanteisiin. Hän, jota syytettiin asioista, vaikkei hän ollut edes paikalla. Restoratiivisen lähestymistavan kautta sain luotua häneen heti alkusyksystä hyvän luottamuksellisen suhteen. Lapsen silmät ja ilme kertoivat, että kiitos kun kuuntelet minua ja otat minut huomioon.”

-Varhaiskasvattaja

MiniVersoa käyttävissä varhaiskasvatyksiköissä työskentelevät aikuiset kertoivat kyselyssä, että lapsia otetaan mukaan riitojen käsittelyyn. Jopa 92 % aikuisista koki, että lapset saavat itse osallistua paljon tai melko paljon riitojen selvittelyyn. Itse sovittelutilanteessa 91 % lapsista koki, että saivat itse kertoa, mitä riidassa on tapahtunut.

MiniVerson lasten haastatteluista nousi esiin, että päiväkodin arjessa opitut taidot ovat siirtyneet myös muihin elinympäristöihin. Kyselyyn vastanneesta 125 lapsesta yli puolet kertoi sovitelleensa riitoja muuallakin kuin päiväkodissa.

Varhaiskasvatuksessa MiniVerso-menetelmää ja sovittelua harjoitellaan leikin lomassa. Kun lapsilta on kysytty, mitä sovittelun jälkeen tapahtui, suurin osaa vastaa, että leikit jatkuu. Lapsista 86 % kertoi, että sovittelun tuloksena mm. riita loppui tai leikit pääsivät jatkumaan, halattiin ja tuli hyvä mieli tai pyydettiin anteeksi. Kirjausten mukaan lapset kertoivat mm. että "luvattiin ettei enää lyödä, annettiin ylävitokset, sovittiin ettei enää kävis niin".

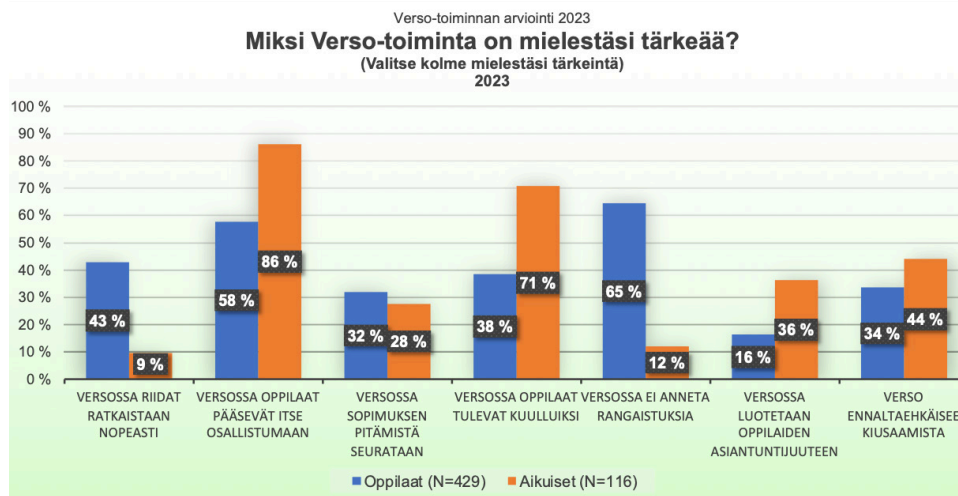
Versossa oppilaat pääsevät itse osallistumaan

"Verso-toiminta auttaa monissa tilanteissa. Verson avulla myös opitaan kuuntelemaan toisia paremmin."
- Verso-oppilas

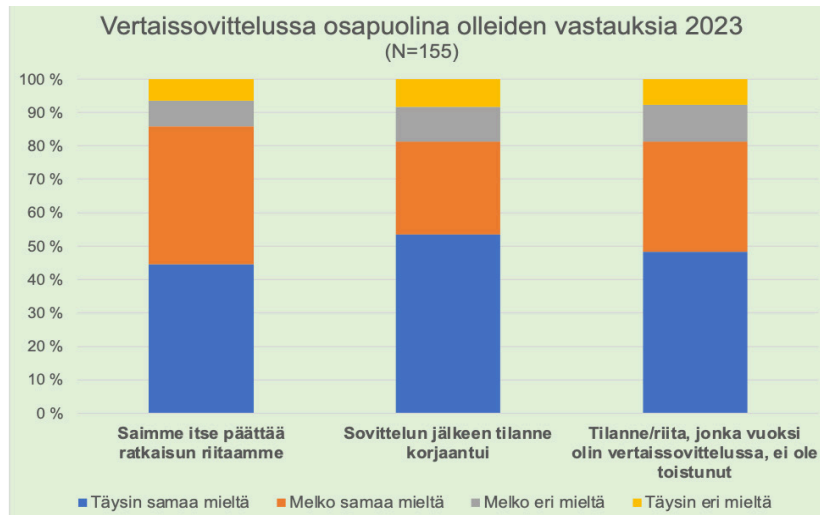
VERSO-toiminnan osalta kokemukset kuulluksi tulosta ja osallisuudesta nousevat myös selkeästi esiin. Kyselyssä Verso-toimintaa toteuttavien yksiköiden oppilaille ja henkilökunnalle kysyttiin "Miksi Verso-toiminta on mielestäsi tärkeää?". Heidän piti valita seitsemästä vaihtoehdosta itselleen kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

Vastauksista havaitaan eroavaisuuksia oppilaiden ja aikuisten valintojen painotuksissa. Sekä oppilaat että aikuiset pitivät tärkeänä sitä, että Versossa oppilaat pääsevät itse osallistumaan. Oppilaista 58 % ja aikuisista 86 % valitsi tämän vaihtoehdon kolmen tärkeimmän joukkoon annetuista vaihtoehdoista.

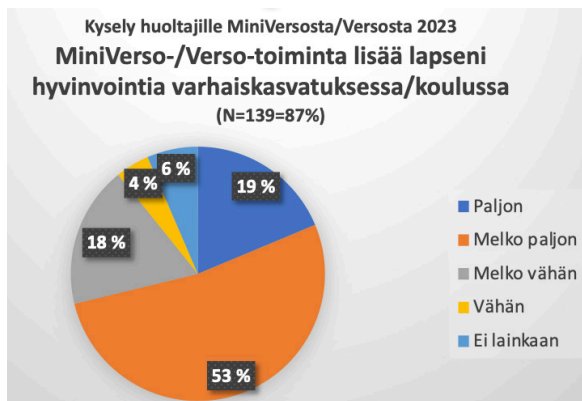
Kuulluksi tulemisen osalta ero oli selkeä: oppilaista 38 % valitsi tämän vaihtoehdon, kun aikuisista sama osuus oli 71 %. Oppilaiden keskuudessa vaikuttaisi tärkeämmältä se, että Versossa asiat ratkotaan nopeasti ja siellä ei anneta rangaistuksia, kuin kuulluksi tulemisen kokemus. Kuitenkin oppilaiden kokemus kuulluksi tulemisesta koulussa ylipäätään on hyvällä tasolla.

Vertaissovittelun kyselyissä tärkeä käyttäjäryhmä on sovittelutilanteisiin osallistuneet osapuolet. Vastauksista nousi esiin, että 72 % kyselyyn vastanneista ja sovittelussa osapuolena olleista koki, että he tulivat oppilasjohtoisessa sovittelussa kuulluksi.

Kun kuulluksi tulemista tarkastellaan vielä Resto-koulutuksen käyneiden osalta, vuosien 2017–2023 kyselyistä voidaan havaita, että 719 vastaajasta 77 % kokee, että restoratiiviset menetelmät ovat vahvistaneet kuulluksi tulemista vastaajan omassa ryhmässä. Kun sovittelua ja muita restoratiivisia menetelmiä implementoidaan oman yhteisön arkeen ja osaksi yhdessä olemisen tapaa, näyttää kuulluksi tulemisen kokemus vahvistuvan.

Huoltajien näkemyksiä MiniVerso- ja Verso-toiminnasta

Vuonna 2023 ensi kertaa huoltajilta kerätty tieto osoittaa sen, että huoltajat kokevat MiniVerso ja Verso-toiminnan edesauttavan hyvinvointia yleisesti varhaiskasvatuksessa ja koulussa.

Tulokset kuvaavat hyvin sitä, mitä pystyvyyden tukeminen, osallistaminen mahdollistaminen ja kokemus kuulluksi pienestä pitäen voi tuottaa oppimisyhteisöissä.

Lopuksi

VERSO-ohjelman toimintaa oli vuoden 2023 päättyessä toteutettu jo 196 paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Tulokset osoittavat vuodesta toiseen, että VERSO-ohjelman tuomat myönteiset kokemukset vahvistavat ryhmäytymistä ja arjen sosiaalisia taitoja, jotka osaltaan ennaltaehkäisevät kiusaamista ja yksinäisyyden kokemusta. Samalla tulokset osoittavat, että VERSO-ohjelma on onnistunut saavuttamaan asetetut tavoitteet hyvin. On rohkaisevaa ja motivoivaa kuulla lapsilta ja nuorilta itseltään, että mahdollisuus osallisuuteen ja kuulluksi tuloon toteutuu sovitteluosaamista hyödyntävissä oppimisyhteisöissä!

Koko raportti luettavissa:

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/verso-ohjelman-tilastoraportit/>